

Sygn. akt VU 1248/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant Anna Werner-Dudek

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016 r. w Kaliszu

odwołania J. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 23 września 2015 r. Nr (...)

w sprawie J. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

Oddala odwołanie

UZASADNIENIE

W dniu 22.04.2015 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. został złożony wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach dla J. W..

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 23.09.2015 r. w sprawie (...) odmówił J. W. prawa do emerytury. Zdaniem ZUS w O. odwołujący nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 748.) tj. nie wykazał 25 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r.

Od powyższej decyzji wniósł odwołanie J. W., w którym podniósł, iż wykonywana przez niego praca w okresie od 13.06.1970 r. do 01.07.1974 r. w gospodarstwie rolnym rodziców, powinna być uwzględniona do ogólnego stażu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS w O. podtrzymał argumentację wcześniej przedstawioną w zaskarżonej decyzji, podniósł, iż odwołujący nie udowodnił 25 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r. oraz wniósł o oddalenie odwołania J. W..

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący urodził się dnia (...) Na dzień 01.01.1999 r. organ rentowy uznał odwołującemu okres zatrudnienia wynoszący 24 lata 4 miesiące i 28 dni. Organ rentowy nie uznał odwołującemu do stażu ogólnego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 13.06.1970 r. do 01.07.1974 r. Organ rentowy uznał odwołującemu okres pracy w szczególnych warunkach wynoszący 20 lat 7 miesięcy i 1 dzień.

Odwołujący nie należy do OFE. Odwołujący posiadał status pracownika. Obecnie odwołujący pozostaje w zatrudnieniu.

W niniejszej sprawie odwołujący zmierzał do wykazania okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 13.06.1970 r. do 01.07.1974 r., a 16 lat odwołujący skończył w dniu (...).

Rodzice odwołującego J. i M. W. byli roczniki 1914 i 1916. Rodzice odwołującego nie mieli gospodarstwa rolnego w miejscowości M. ani w innej miejscowości. Rodzice odwołującego byli właścicielami nieruchomości o powierzchni 0,07 ha, na której był budynek mieszkalny i budynek gospodarczy budowany w latach 1970-1974. Rodzice odwołującego w pewnym okresie dzierżawili jakiś grunt, na którym dokonywali upraw polowych zboża, ziemniaków, buraków. Brak dowodów, iż zawarta była umowa dzierżawy, w jakim okresie, co do jakiej powierzchni gruntu. Z dokumentu z dnia 26.03.1974 r. wynika, iż Urząd Gminy – gdzie – nieczytelne, wypowiada umowę dzierżawy bliżej nieokreślonego gruntu. Ojciec odwołującego pracował jako kowal w Państwowym Gospodarstwie Rolnym. Z tytułu pracy w PGR ojciec odwołującego uprawiał działkę przydzieloną jako działka przyzagrodowa. Matka odwołującego nie pracowała zawodowo, zajmowała się domem. Małżonkowie W. nie byli ubezpieczeni w żadnym okresie jako rolnicy.

Małżonkowie W. mieli dzieci: Z. rocznik 1947, S. rocznik 1948, J. rocznik 1949, S. rocznik 1950, I. rocznik 1951, J. rocznik 1955, W. rocznik 1957. S. po szkole podstawowej, uczył się zawodu w zakładzie betoniarskim, następnie pracował w PGR, zamieszkiwał w domu rodzinnym do października 1971 r. S. pracował w zakładach drobiarskich, a z domu wyprowadził się mając 22-23 lata, czyli około 1973 r. I. po szkole podstawowej od 18-go roku życia podjęła pracę, a z domu wyprowadziła się w 1974 r. po wyjściu za mąż. J. wyprowadziła się z domu, gdy była dorosła. Kiedy to dokładnie było nie wiadomo, ale do 1974 r. na gospodarstwie była zameldowana. Podobna sytuacja dotyczy Z.. W. w spornym okresie w 1972 r. ukończył szkołę podstawową, wyjechał do szkoły ponadpodstawowej na (...) i tam pozostał.

W latach 1971-1974 na gospodarstwie zameldowani byli: J., M. W. – rodzice, S., W., I., Z., J., odwołujący. S. zameldowany był do 16.10.1971 r.

Odwołujący po ukończeniu szkoły podstawowej w 1970 r. - w okresie od września 1970 r. do 18.12.1973 r. uczył się w Zespole (...)w M.. Zajęcia odbywały się w soboty i niedziele po kilka godzin. W okresie od 01.09.1971 r. do 20.06.1974 r. odwołujący uczęszczał do (...)Szkoly (...)w K.. Była to szkoła w systemie dziennym. Odwołujący zamieszkiwał w domu. Dojeżdżał do szkoły autobusem 10 km w jedną stronę.

Odwołujący nie powoływał się na pracę w gospodarstwie rolnym ubiegając się o pracę i sporządzając życiorys dla celów zatrudnienia w Spółdzielni (...) w K..

Odwołujący pomagał rodzicom w pracy na gruncie dzierżawionym.

Odwołujący nie wykonywał stałej codziennej pracy w gospodarstwie rolnym w okresie spornym, gdyż brak dowodu, iż w tym okresie istniało gospodarstwo rolne, które mieli dzierżawić rodzice odwołującego. Odwołujący pracować stale także nie mógł z uwagi na pobieranie w tym czasie nauki w szkole dziennej, stałe dojazdy do szkoły, konieczność przygotowywania się do lekcji.

(dowód: częściowo zeznania odwołującego, częściowo zeznania świadków J. D., K. B., J. N., S. W., K. W., I. F., W. W. (3).)

Sąd odmówił wiary zeznaniom odwołującego i świadków J. D., K. B., J. N., S. W., K. W., I. F., W. W. (3) w części dotyczącej tego iż odwołujący w okresie od 13.06.1970 r. do 01.07.1974 wykonywał stałą codzienną pracę w gospodarstwie rolnym z uwagi na to, iż brak dowodu, iż w powyższym okresie małżonkowie W. prowadzili gospodarstwo rolne. Zeznania świadków wskazują, iż były takie okresy, iż małżonkowie W. użytkowali grunty od gminy, lecz brak dowody kiedy, jakie, o jakiej powierzchni.

Możliwość uzyskania emerytury przez mężczyzn przed ukończeniem 65 roku życia przewidywał do 31.12.2008 r. przepis art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z

2015 r. poz. 748). Obecnie osoby urodzone po 31.12.1948 r., które osiągnęły wiek wymieniony w art. 32 i pracowały w szczególnych warunkach mogą przejść na emeryturę na warunkach przewidzianych w art. 184 wymienionej ustawy. Muszą, m.in. spełniać warunek wykazania stażu pracy 25 lat dla mężczyzn i 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 01.01.1999 r. Przepis ten wymagał także dla spełnienia warunków do świadczenia, rozwiązania stosunku pracy i braku przynależności do OFE. Warunek rozwiązania stosunku pracy nie obowiązuje od 01.01.2013 r.

Dla celów ustalenia uprawnień do wcześniejszej emerytury za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Wiek emerytalny takich osób, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie ustawy oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zmianami), a także na podstawie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie wymienionych aktów.

Pierwszym z warunków jest brak przynależności do OFE i odwołujący ten warunek spełnia. Kolejnym warunkiem jest ukończenie 60 roku życia. Odwołujący osiągnął wymagany przez przepisy wiek w dniu (...). Następnym warunkiem jest przepracowanie wymaganego okresu zatrudnienia tj. co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Odwołujący wykazał okresy składkowe i nieskładkowe za okres 24 lata 4 miesiące i 1 dzień na dzień 01.01.1999 r. Odwołujący nie wykazuje 25 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy odwołujący na dzień 01.01.1999 r. wykazuje ogólny staż pracy wynoszący 25 lat. Zauważyć należy, iż emerytura w obniżonym wieku z uwagi na pracę w szczególnych warunkach przewidziana jest obecnie, oprócz emerytur pomostowych, jedynie dla grona osób, które w określonej dacie spełniły warunki stażowe. Tą datą jest 01.01.1999 r. Spełnienie warunku 20 lat zatrudnienia na tę datę dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn dotyczyć będzie z upływem czasu coraz mniejszej grupy osób - fizycznie stanie się niemożliwe wykazanie stażu pracy w takim wymiarze. Zdaniem Sądu z tego powodu rygorystycznie podejść należy do ustalania ogólnego stażu pracy ubezpieczonych, tak jak czyni się do badania stażu w szczególnych warunkach.

Co do doliczenia do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym stwierdzić należy.

Z treści art. 5 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy składkowe i nieskładkowe, z tym, że okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Art. 10 powołanej wyżej ustawy przewiduje natomiast możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości przypadających przed dniem 01.01.1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, ale jedynie, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powołany powyżej art. 10 ustawy pozwala na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przypadającego w czasie, kiedy nie funkcjonowało ubezpieczenie społeczne rolników (tj. przed 01.01.1983 r.). Podstawowe znaczenie ma zatem ustalenie czy wykonywanie określonych czynności w gospodarstwie rolnym można uznać za okresy pracy w tym gospodarstwie. We wskazanym przepisie nie ma jednak definicji pracy w gospodarstwie rolnym. Przyjmuje się w związku z tym, iż ustalenia czy, pracą danej osoby w gospodarstwie rolnym można uznać za pracę mogącą być uwzględnioną przy ustalaniu prawa do emerytury, dokonywać należy w oparciu o przepisy regulujące ubezpieczenie społeczne rolników. Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym, uważa się więc okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po dniu 01.01.1983 r. dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników (tak w wyroku SN z dnia 03.07.2001 r., II UKN 466/00 OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

Ubezpieczenie społeczne rolników regulowane jest przepisami ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 1998 r., nr 7, poz. 25 ze zmianami). Przyjmuje się powszechnie, iż o uwzględnieniu przy

ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 powołanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej). Takie stanowisko zajęto w wyrok SN z dnia 28.02.1997 r., II UKN 96/96,(OSNP,1997/23/473),wyrażonym wprawdzie na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy, ale nadal aktualnym.

Zgodnie z treścią wskazanego powyżej art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników za domownika uważa się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie i stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W poprzednio obowiązującej ustawie z dnia 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin domownika definiowano jako członka rodziny rolnika, pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, mającego co najmniej 16 lat, nie podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów a ponadto osobę, dla której praca w gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania.

W rozpoznawanej sprawie z dokonanych ustaleń faktycznych wynika, iż rodzice odwołującego nie mieli gospodarstwa rolnego. Czasami dzierżawili ziemię, lecz brak danych kiedy dzierżawili grunt, o jakiej powierzchni. Powyższe, brak udokumentowania istnienia gospodarstwa rolnego, nie pozwala przyjąć, iż odwołujący w okresie od ukończenia 16 lat, od (...) do 01.07.1974 r. wykonywał stałą codzienną pracę w gospodarstwie rolnym jako domownik. Nadto w spornym okresie odwołujący uczył się w szkole ponadpodstawowej w systemie dziennym, dojeżdżając do szkoły autobusem.

Ostatnim warunkiem uzyskania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest przepracowanie co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień 01.01.1999 r. i odwołujący ten warunek spełnia.

Odwołujący nie wykazał okresu 25 lat zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r.

Odwołujący nie spełnił zatem warunków wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do nabycia prawa do emerytury.

Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd orzekł jak w wyroku o oddaleniu odwołania.